

İBRAHİM QULİYEV

Bakı İslam Universiteti

E-mail: quliyev.ibrahim.78@mail.ru

HÜZEYFƏ BİN YƏMAN VƏ ONUN HƏDİSƏ ELMİNDƏ YERİ

Məqalədə Hüzeysə bin Yəman haqqında geniş və hərtərəfli məlumat verilmişdir. Hüzeysə bin Yəman Məkkədə doğulmuş, Mədinədə boyu-başa çatmışdır. Onun doğum tarixi daşıq olaraq bilinməsə də atası ilə birlikdə 624-ci ildə bas verən Bədr mühərabəsindən avval müsəlman olduğu məlumatdır. Bu mühərabədə Peyğəmbər [s] komək məqsədilə yola çıxan atə-əşğıl yolda müsərklər tərəfindən tutulmuş, ancaq Peyğəmbər [s] qosulmaçalarla barədə zər verdiyikləri üçün sarbat buraxılmışdır. Onlar Peyğəmbər [s] yanına yetişdikləri zaman vəzifəyi ona izah etmiş. Peyğəmbər [s] onlara vədarlarına xilaf olmamalarını, sözlerinin istəndə durmalarını tövsiyə etmiş və beləliklə, onların döyüş qatılmamalarını istəmişdir. Tarixçilərin verdikləri məlumatlara görə, Hüzeysə Bədr mühərabəsindən başqa aparan bütün mühərabələrdə iştirak etmişdir.

Açar sözlər: *İslam, Məmməd, Peyğəmbər, Hüzeysə, hadis.*

İslam dini zühr edərkən Hüzeysənin atası və Əbs oğullarından 11 nəfər Peyğəmbər [s] yanına galib müsəlman olduqlarını onun hüzurunda açıqlamışdır. Bu, Mədinəyə hicrətindən avvel olmuşdu. Buna görə də Hüzeysə Məkkə asılı, Mədinədə doğulmuş hesab olunur.

Hüzeysə bin Yəman müsəlman bir ailədə yetmişmiş. Allahın dinini erkən qəbul edənlərdən olan bir ata-ananın himayəsində tərbiyə olmuş və Peyğəmbər [s] görmədən müsəlman olmuşdur. O, Peyğəmbər [s] görmək arzusunu ilə yaşayır, müsəlman olduğunu dərin bəri davamlı olaraq o hazırla bağlı xəbərləri öyrənir, onun xüsusiyyətlərini soruşur. Bir gün o, Peyğəmbər [s] görmək üçün Məkkəyə getmişdi. O, Peyğəmbər [s] görən kimi bəlli demədi:

- Ey Allahın Rəsulü! Mən mühacirlərdənəm, yoxsa ənsardan?

Peyğəmbər [s] belə buyurdu:

- İstəyirsin mühacirlərdən, istəyirsinə ənsardan ol. Özün üçün istədiyini seç!

Hüzeysə dedi:

- Mən ənsardanam, ey Allahın Rəsul!

Peyğəmbər [s] Medina'yə hicrət etdiğde, Hüzeysə onun yanından heç ayrılmadı.

Onun atası Yəman mühərabə zamanı öldürülmişdi. Belə ki, mühərabəda müsəlmanlar düşmən tərəfindən tanınmamaq üçün üzürlərini örtürdürülmüşdür. Onur atası da döyüş zamanı müsərklər hesab edilərək öldürülmüştür. Hüzeysə yaşı onun atasının ölümündən çox kədərlənməkən yanaşı, bunun bir səhvi natiqindən meydana geldiyini düşünsərək təsallı tapşınaq çalışmış, həsrat Peyğəmbər [s] ona atasının qanbahasını: "Ədmən istidinyini bildirəcə də o, bunu qəbul etməyərək onu kasıb müsəlmanlara bağışlaşmışdır" [8, s. 362-364]. Xəndək mühərabəsindən Peyğəmbər [s] Hüzeysəni köşfüyyat məlumatlarının toplanmasına məmur etmiş, ona müsərklərin ordusunu haqqında daşıq məlumat toplamağı tapşırılmışdı. Həsrat Peyğəmbər [s] duasını alaraq müsərklərin arasına girən Hüzeysə şiddətli fir-

tinanın onları parışan etdiyini və bu səbəbdən Mədinəni tərk etdiklərini Peyğəmbər [s] xəbər vermişdi.

Mühacirlərlə ənsar arasında qardaşlıq müqaviləsi zamanı həsrat Peyğəmbər [s] Hüzeyfəni Əmmar bin Yasirle qardaş elan etmişdi. Həmcinin Peyğəmbər [s] Hüzeyfə xüsusi inamı olduğundan onu zəkat işləri üzrə vəzifəli katiblərindən biri təyin etmiş. Əzd qabiləsinə zəkat amili olaraq göndərmiş və ona zəkatın şəri əsaslarından böyük edən bir məktub da vermişdir.

Hüzeysə bin Yəman xalife Ömər bin əl-Xəttabın dövründə [634-644] Mədainə vali təyin edilmişdir. Cəsərəti və qüdrəti rəhbər olaraq Hüzeysə Mədaine abad etmiş, şəhərin gələşəldirilməsi üçün çalışmışdır. O, Nohavand mühərabəsində [642-ci il] orduya komandan təyin edilmiş, həmin mühərabədə boyük şərazi gəstərərək düşməni təslim olmağa məcbur etmişdi. Adı çəkilən mühərabədə düşməni təslim edən Hüzeysə onları ılık müsəyyən məbləğdə xərəc verməyə məcbur etmişdir. Xatırladıq ki, Dinavar, Həmədən və Rey şəhərləri da Hüzeysə tərəfindən fəth edilmişdir.

Hüzeysənin Nüsəybini gedərək orada evlənməsi və cümlə günləri Mədaine Səbata getməsi də tarixi mənbələrdə öksür tapılmışdır. Onun Mədaine və Səbata oxudğu bəzi cümlə xütbələri mösbət mənbələrdə yer almışdır. İslam tarixinin on qəhrəman sərkərdələrindən sayılan Hüzeysə bin Yəman hicri 36-ci ildə [miladi 656-ci ildə] xalife Osmanın öldürülmesi [656-ci ildə] və İmam Əliyə [ə] bayət edilməsindən qırq gün sonra Rəsulullahın əsəri vəfat etmişdir.

Hüzeysənin Əbu Übədaya, Səfvan, Səd, Səid və Simak adlı dörd oğlu və Əbu Sələmə adlı bir qızı olub. Onun oğlanlarından Əbu Übədaya və Simak, həmcinin Mədaine qazisi olan Səd və qızıandan hadis rəvayət etmişlər. Bəla nəqə olunur ki, Hüzeysə vəfat edərkən oğlanlarına İmam Əliyə [ə] itat etmələrini tövsiyə etmiş, özü da İmam Əliyə [ə] sədaqətə beyət edənlərdən olmuşdur. Onun oğullarından Səfvan ilə Səid Siffin döyüündə İmam Əlinin [ə] yanında yer almış və şəhid olmuşlar.

Hüzeysə bin Yəmanın məmühüm xüsusiyyəti Peyğəmbər [s] həmdəni olmalıdır. Peyğəmbər [s] həc bir sahəbəyə vermişdi bəzi məsləhətləri ona verdiyi, buna görə sahəbələr içərisində münafiqların adını və galəcəkde meydana çıxacaq fitnələrin ondan başqa kimseñin bilmədiyi rəvayət edilmişdir. Hüzeysə bin Yəman Peyğəmbər [s] "Sərr yoldaş" laqibini tənmişdir. Çunki Peyğəmbər [s] galəcəkla bağlı bir çox xəbərləri, müsəlmanlar içində baş verəcək hadisələri, bütün sirləri ona söyləmişdi. Hüzeysənin özü "Qiymət gününə qodar olacaq hadisələri Peyğəmbər [s] mənə xəbər verdi" – deyə nəqə edir [3, hadis № 45].

Hüzeysənin həyatında ən çox qorxuduğu şey fitnələr idi. Şeytəndən Allaşa sığındığı kimi, fitnə və fasaddan da yeno Ona sığınır. O həmçə fitnələrin acı nəticələrindən dañışır, müsəlmanları fikir və beynini qarışdırır, onların məməyi hayatlarını alt-üst edən fitnələrin axır zamanda daha da geniş olacaq bildirir, məmənləri onlara qarşı aiyiq və diqqətlə olmağa davət edirid.

Bir dərəcə o bəlli deməsi: "Fitnənin dayanacaq yeri olan yerlərdən uzaq durun!"

Onu bu xəbərdarlığını eşidənlər soruştular: "Ey Abdullahın atası! Fitnənin çox olduğu dayanacaq yerləri haradır? O, bu cavabı vermişdi: "İdarəcələrin qapısı. Sizdən bireyin bir əmərin [idarəcənin] hüzuruna girir, yalnız yozaraq təsdiq edir, onda olmayan şeylər da ona clava edərək izah edirsiniz".

Bu əziz sahəbəsinin bəsirəti, dərin düşüncəli və məqsədə uyğun bir fikir sahibi olduğunu xəxəndən bilən Peyğəmbər [s] belə buyurmuşdur: "Mədənən sonra sizə Hüzeysə nə deşə, onu təsdiq edin, dediklərini qəbul edin".

Peyğəmbərin [s] son dərəcə əhəmiyyətli olan mövqeyini dərk edən Hüzeyfə bin Yəmən onun sözşələrini on yaxşı sakıldı öyrənmək və gələcək nüslətlərə qatdırmaq yolunu tətbiitmüşdür. Bunun nəticəsi olaraq o, bütün işini hədil rovayışına həsr etmişdir. Onun naqıl etdiyi bir çox hadisələrin mötəbər qaynaqlarında öz əksini tapmışdır.

Görkamlı hadis alimleri Məhəmmad bin İsmail el-Buxarı və Müslüm bin Həccac ən-Nisaburi Ömer bin el-Xəttab və Hüzeyfədən, Əhməd bin Hənbəl isə Əbu Zeyd bin Əmr bin Əxtab, əl-Ənsaridən bələ rəvayət edirlər:

صلبي بما رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم صلة الصنيع، ثم سجد المفتر فخطبنا حتى حضرت الظهر، ثم نزل مهمن، ثم سجد المفتر فخطبنا حتى حضرت العصر، ثم نزل فضلي العصر سعد المفتر فخطبنا حتى فضلي الطلاق، ثم خاتم الشفاعة، خذلنا بما كان وهو ما كان، فأغلفنا أخوهنا.

"Bir gün Peygamber [s] şübhə namazını qıldı, sonra minbərə çıxıb görnətənamazı vaxtında qədər biza xütbə söyledi. Sonra minbərdən endi və zöhrə namazının qıldığını bildirdi. Sonra minbərə çıxıb asr namazı vaxtında qədər biza xütbə söyledi. Sonra endi və asr namazının qıldığını bildirdi. Sonra yənə minbərə çıxıb günəş batana qədər biza xütbə söyledi. Bu xütbələrində bütün olmuş və bundan sonra olacaq hadisələri xəbər verdi, onları biza öyrətdi və əzərbəldirdi" [7, hadis № 22291].

Öbu Davud es-Sicistaninin naql etdiyiina göre, Hüseyfə belə demişdir:
ئىسى أصخابي أم ثلائة، والله ما ترک زمۇن اللە مىلى اللە علیه وسلم من قائد شەھىء إلى أن تختفى ما ذكرى أ
وَقَبِيلَةُ الدَّارِيَةِ بَيْنَهُمْ مِنْ مَعْهُ ثَلَاثَ مَالَةٍ فَعَنْدَ إِلَيْهَا لَا يَنْبَغِي لَهَا بَشَّهْ وَلَنْ يَلْبَسْ

"Allaha and içiřim ki, bilmirəm Peygəmbərin [s] sahabəlerinə bu hədişər unutdurulub, yoxsa onlar özləri bunu unuturlar? Allaha and içiřim ki, Peygəmbər [s] dünyanın sonuna qədər gelecek fitnələri və o fitnələri törədən başçıları, üç yüzən çox şəxsləri biza adları, atalarının adları və qobilələrinin adları ilə birlikdə xəbər verdi" [5, hadis № 4243]. Məhz bu sababdan idi ki, xalifa Ömer bin el-Xəttab biri vəfat etdiğde Hüzeysə bin Yəmanı taqib edərdi. Əgər o, Hüzeysəni camata arasında görməsədi, heç kimin cananazə namazına getməzdi. Cüntü Hüzeysə bin Yəmanın hemin adamın cananazə namazına getməməsi, xalifa Ömer üçün kifayətedici bir dalıl sayılırdı. Bir gün xalifa Ömer ondan xahiş edir ki, münafiqlar haqqında ona məlumat versin. Lakin Hüzeysə ona sırr vermemiş, ancaq valilər arasında bir nəşərin olduğunu, lakin adını çakılmayaclığını bildirmişdir [2, s. 391].

Hüseyfs bin Yemandan aşağıdaki hikmetli sözler de nəq olunmuşdur:
ایلیشی علیتنا: ؓقال رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ بِعِزْوَرْفَ وَ لَا يَتَهَىَّغْنِي عَنْ مَنْكِرِ الْبَيْنَانِ زَانِ خَرْبَكُمْ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ لَا يَأْتِي
قال اکتیبته و الله ثالث: **بغسل خدّه بقوله باصتبغه في عنقه:** **نهان نزى المذكر فيه فلا خير؟ فلا و لاشن الغلاغل، قال**
فشكّت و متقدّة بالخط

"Sizin üzerinize elə bir zaman gələcəkdir ki, həmin dövrdə ən xeyirliniz yaxşılığa dəvət etməyən və pisliklərdən cəkindirməyənər olacaqdır".

Bir kişi dedi: bizim üzərimizə elə bir zaman gələcəkdir ki, biz o zamanda pislikləri görüb onu aradan qaldırmayacaqı? And olsun Allaha, albbata ki bunu edəcəvik.

O kişi dedi: Hüseyfa barmağını iki gözünün üzerine qoyub dedi: "And olsun Allah'a ki, yalan deyirsen [O, bunu üç dəfə təkrar etdi].

O kişi deyir: Mən yalan dedim, Hüseyfa isə doğrul!“ [4, hadis № 38504].
لَمْ يَكُنْ سَهْلًا لَّهُ، إِسْرَائِيلُ حَتَّىٰ النَّفْلَ بِالنَّفْلِ وَالْمَدْدَةِ بِالْمَدْدَةِ غَيْرُ أَنِّي لَا أَذْرِي تَعْذِيْنَوْنَ الْجَعْلَ أَمْ لَا

"Bəni-İsrailin sünnəsinə addim-addim, eynilər dütar olacaqsınız, amma bilmirəm buzova sitayış edəcəksiniz ya yox!" [4, hədis № 38542].

لقد صنع بعض فتنة النجّال، وإن رسول الله صلى الله عليه وسلم أخى
“Peyğəmber [s] hayatıda ola-ola siz Dəccalın bəzi fitnələrini çıxarmışınız” [4, hə-
dis № 38643].

Muhammed bin İsmail al-Buxarinin "Sehîh" asırındaki bir nəqlə görə, Hüzeysə belə demisidir: **عَلَيْكُمُ الْمُلْكُ الْأَبْيَضُ، شَرِّعْ مِنَ الْمُتَقْبِلِينَ الَّذِينَ كَانُوا عَلَيْكُمْ عَبْدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنَّ أُولَئِكَ يَشْبُهُونَ بِنَفَّاقَةِ الْمُنْكَرِ، وَإِنْ هُوَ لِأَعْلَمُ بِمَا يَصِيرُ إِلَيْكُمْ فَإِنَّ ذَلِكَ إِلَّا يَأْتِي عَنِ الدُّرُّ**

"Bu gün sizin içinizdeki münafiqlər Peyğəmbərin [s] dövründəki münafiqlərdən daha pisdirlər. Dedik: Nə üçün, ey Əba Abdullah?

Dedi: Çünkü onlar öz nifaqlarını gizlədirdilər, indikilər isə açıq-aşkar edirlər” [hadis № 7113].

أى خذفه رجلاً لا يتم: خذنا مخصن بن عمر قال خذنا شيئاً عن سليمان قال منعف رَبِّنَ وَهُبَ قَلْ وَالشَّوَّدَ كَمَا مَسْتَلَتْ وَلَوْ مَثَّ عَلَى غَيْرِ الْمُطَّلَّ إِلَيْهِ فَلَمَّا مَخَدَّا مَسْلِمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّمُوعَ

Ibn Hacar al-İşgâlîni "Fethul-barî" arasında Şobe bin Suleymandan belâ başı adıdır. Zeyd bin Vâhbdan eşitildim ki, deyirdi: Hüzeefa namazının rûku ve sœdalarının tamam yerine tirmeyen bir kişiini gördükde belâ dedi: "O namaz qılmadı. Əgar belə olsa, Allahın Məmmədə fîtri olaraq verdili dindo olmamışdır" [hadis № 791].
سَمِعْتُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا عَذَّبَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِمَا نَهَىٰهُ عَنِ الْأَطْهَارِ وَأَطْبَطَهُ عَلَى الْخَرْفَانِ أَنْهُمْ لَمْ يَنْتَهُوا عَنِ النَّجْعَانِ، وَأَنَّمَا عَذَّبَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِمَا نَهَىٰهُ عَنِ الْأَطْهَارِ وَأَطْبَطَهُ عَلَى الْخَرْفَانِ أَنَّهُمْ لَمْ يَنْتَهُوا عَنِ النَّجْعَانِ، هَذِهِ أَنْتَهِيَةُ حِكْمَةِ الْمُؤْمِنِ إِنَّمَا عَذَّبَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِمَا نَهَىٰهُ عَنِ الْأَطْهَارِ وَأَطْبَطَهُ عَلَى الْخَرْفَانِ أَنَّهُمْ لَمْ يَنْتَهُوا عَنِ النَّجْعَانِ، هَذِهِ أَنْتَهِيَةُ حِكْمَةِ الْمُؤْمِنِ

"[Kövsər] hovuzu süddən ağ, baldan şirin, budzan soyuq, müşk-anbordan atıldırdı. Onun qadəhlerinin sayı ulduzların sayının çoxdur. [Onun boyüküy] Eylə ilə Sənət şəhərlərinin arası qədərdir. Hər kəs ondan içsə, heç vaxt susamaz" (4, hadis № 32436).

Ibn Əbi Şeyba "al-Müsənnəf" əsərində belə nəql edir: "Biri kufəli, biri isə şamı olan iki kişi bir-birlerilə mübahisə edirdilər. Kufəli kişi deyirdi:

- Biz Qadsıyya döşyüsündə iştirak etmişik. Həmin gündə belə-bələ etmişik! Samlı kişi isə devirdi:

- Biz da Yârmuk döşyündə iştirak etmiş, belə-bələ etmişik!
Bunu görən Hüseyfə dedi: "Bunların heç biri Allaha şəhadət verməmişlər. Ad və
Səmud qövmü hələk oldular. Onlar Allahdan əmr almadıqları üçün hələk oldular. Ku-
fədən başqa bir yoxdur ki, onun əzəməti ondan uzaqlaşmamış olsun!" [4, hadis N
33111].

Hüseyəf bin Yəman Əhli-beytin [ə] fəzilətlərindən çox danişanlardan biri idi. Cümə mövzu ilə bağlı hədislərinin birində belə naqıl edir:

"Peygamberin [s] Hüseynin [ə] əlindən tutub bələ buyurdığını eşitdim: "Ay canmaat! Bu Hüseyin bin Əlidir. Onu tanıyın! Canım [qüdrət]ında olana and olsun kənara həm o, həm onu sevənlər və həm də onu sevənləri sevənlər cənnətdədirler" [10, hadis № 4].

"Sizin ən xeyirliniz axırət üçün dünyasını, dünyası üçün də axırətini tərk edəməyən, ildən ekindeyim olsun kim deyil, onun ikisi üçün də çalışınlardır".

"Ela bir zaman gələcək ki, yaxşılığı əmər etməyən və pislükdən çəkintidən işləyən kim sələri sizinzdə ən xeyirli adamlar olaraq görçəksiniz".

Belikli, Peyğamberin [s] on yaxın sabahlarında oymış Huzeyi bin Temâ'î
Allah qorxusu və Onun Rəsuluna [s] olan mahabbatı o qadər təsir edirdi ki, axırı
dunya xayışlığını bilib bəzən çox ağlıyordı. Ondan soruşular: "Ey Peyğamberin dos-
tu, san niya ağlayırsın?" O, cavab verdi, "Mən dünyadan köçməyimə görə kədərlə-
mirəm, əksinə, ölmənin üçün dəha sevilməlidir! Lakin Rəbbimin rizasına uyğun
yaşayış-yasandığımı daşıq bilirməm".

Fani aləmdən ayrılaçğı əsnadı isə belə dua edirdi: "Bu gün dünyadıki son, axırdəki ilk günümdür. İlahi, Səni na qədər çox sevdiyim bilərsən, Səna qovuşmağı mənim üçün xeyirli və mübarək et, mərhəmətinini məndən əsirgəməl!" [s. 3, 391].

Natıca etibarılı belə qənəata gelmək olar ki, Hüzeysə bin Yəman hadis elmində böyük nüfuza malik olmaqla Əhli-beytin [ə] fezilətlərini döründən dərk edənlərdən biri olmuşdur. Onun əsərliyəti isə daim müsəlman aləminin sarsılmaz inanma bəis olmuşdur. Həmçinin o, Nəhəvənd mühəribəsində orduya komandanın təyin edildiyi vaxtda böyük şücaət göstərmiş, düşməni təslim olmağa məcbur etmişdi. Hətta həmin mühəribədə düşməni məğlub edən Hüzeysə onları müəyyən məbləğdə illik xərac verməyə məcbur etmişdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Diyanet İsləm Ansiklopedisi: 44 cildde, XVIII c., İstanbul, 1998, 457 s.
2. əl-Cəzəri İbn Əsir. Üsdül-ğabə: 8 cildde, I c., Beyrut: Darül-kutubil-ilmiyyə, 1415/1994, 239 s.
3. əl-Heyəsbə Qazi İyaz, Əbüfəzəl İyaz bin Musa, əş-Şifa bi əhvalil-Mustafa [s]. Mühəq-qiq: Əbdüh Əli Kuşək. Dubay: I çap, 1434/2013, 344 s.
4. əl-Kufi İbn Əbî Şeybə. əl-Müsənnəf. 16 cildde. or-Rüdə nəşriyyatı, I çap, Beyrut: 1425/2005, 388 s.
5. əs-Sicistəni Əbu Davud. Sünəni-Əbi Davud. 4 cildde. Məktəbatul-əsriyyə, III çap, Beyrut, 1414/1994, 239 s.
6. Əş-Şəmi İbn Kasir Əbülfida İsmail bin Ömər. əl-Bidayə vən-nihaya: 15 cildde. IV c. Beyrut: Məktəbatul-maariif, 1410/1990, 433 s.
7. Əş-Şeybəni Əhməd bin Hənbəl. əl-Müsənnəd. Müəssisətür-risalə, I çap, Beyrut, 1421/2001, 236 s.
8. Əz-Zəhabədîn. Siyər aləmin-nübhə: 30 cildde, II c. Müəssisətür-risalə, XI çap, Beyrut, 1417/1996, 344 s.
9. Əz-Zührü Məhəmməd bin Sed. ət-Təbəqatul-kubra. 11 cildde. Məktəbatul-Xançı, I çap, Beyrut, 1421/2001, 277 s.
10. Şeyx Səduq. Amalis-Səduq. Müəssisə Ələmi nəşriyyatı, I çap, Beyrut, 2009, 153 s.

Ибрагим Гулиев

ХУЗАЙФА ИБН АЛЬ-ЯМАН И ЕГО МЕСТО В НАУКЕ ХАДИСОВ

Хузайфа ибн аль-Яман был одним из спутников пророка Мухаммада (мир ему и благословение), участвовал вместе с ним в сражениях, а также имел большие заслуги в распространении Ислама. После смерти пророка Хузайфа стал участником Ахль аль-Бейта и цитировал хадисы об их преимуществе.

Хузайфа ибн аль-Яман был единственным из спутников пророка Мухаммада (мир ему и благословение), которого именовали хранителем его секретов.

Ключевые слова: Ислам, Мухаммад, Пророк, Хузайфа, хадис.

İbrahim Quliyev

HUDHAYFAH IBN AL-YAMAN AND HIS ROLE IN HADITH SCIENCE

Hudhayfah ibn al-Yaman was one of the companions of the prophet Muhammad (peace and blessings be upon him), who participated with him in battles, and also had done a lot of work in spreading of Islam. After the death of the prophet, Hudhayfah became part of Ahl al-Bayt and quoted the hadith about their superiority.

Hudhayfah ibn al-Yaman was the only companion of the Prophet Muhammad (peace and blessings be upon him) who was called the guardian of his secrets.

Keywords: Islam, Muhammad, Prophet, Hudhayfah, hadiths.

(AMEA-nın mütbər təzvii Fəxrəddin Səfərli tərəfindən təqdim edilmişdir)